

POSUDEK NA MAGISTERSKOU DIPLOMOVOU PRÁCI

Pracoviště: Ústav translatologie FF UK
Diplomant: Helena Pražská
Název práce: Explicitnost a explicitace v překladu
Vedoucí práce: PhDr. Danuše Oganješjanová, CSc.
Oponent: Doc. PhDr. Marie Csiriková, CSc.

Diplomová práce je dílčím příspěvkem k výzkumu explicitace, která bývá pokládána za jednu z překladových univerzálií. Práce si klade za cíl ověřit platnost explicitační hypotézy na jevu syntaktické kondenzace v překladech publicistických textů z oblasti historie 20. století u jazykové dvojice ruština a čeština.

Diplomová práce má promyšlenou obsahovou strukturu, kterou tvoří úvod, dvě hlavní kapitoly (teoretická a empirická), závěr, resumé a bibliografie. Těžiště práce spočívá ve dvou hlavních kapitolách, získané poznatky jsou prezentovány v závěru práce.

V kapitole nazvané *Teoretická východiska* je zachycen současný stav zkoumané problematiky, vymezeny a specifikovány pojmy explicitnost a explicitace, stanoven cíl diplomové práce. Vzhledem k jeho šíři se diplomantka omezila na jev syntaktické kondenzace, kde lze vedle míry predikační potence u predikačních konkurentů sledovat i stupeň jejich explicitnosti. S ohledem na cíl práce jsou v této kapitole definovány pojmy spjaté se syntaktickou kondenzací a vymezeny predikační konkurenty, s nimiž se bude při statistickém výzkumu na zkoumaných vzorcích (o rozsahu 20 000 znaků) pracovat. V kapitole jsou dále postulovány zásady pro korpusové zpracování materiálu, které vycházejí ze závěrů Blum-Kulkové (s. 16) a stanoven třífázový postup výzkumu. Ten v první fázi předpokládá kvantitativní analýzu a komparaci textů původních, ve druhé fázi kvantitativní analýzu překladů a jejich komparaci z hlediska posunů k větší či menší explicitnosti, ve třetí fázi pak kvantitativní komparaci překladů s originály.

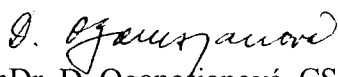
Samotný výzkum explicitace je soustředěn v *Empirické části* práce. Zde diplomantka prokázala schopnost zpracovávat korpusové údaje matematicky i graficky (v podobě tabulek), vyhodnocovat je a dospívat k dílčím i komplexním závěrům. Ze závěrů první fáze výzkumu vyplynulo, že český typ publicistického textu je v porovnání s ruským verbálnější a v oblasti syntaktické kondenzace explicitnější. Ve druhé fázi výzkum ukázal, že v překladech do Č převažovala tendence k explicitaci nad tendencí opačnou o 22,6%, kdežto v překladech do R převládala naopak tendence k implicitaci o 64%. Třetí fáze výzkumu vedla k poznatku, že překlady do Č jsou explicitnější než ruský originál, ale implicitnější než paralelní český text. Překlady do R byly zase explicitnější než ruský originál, nicméně implicitnější než ruský paralelní text. Na analyzovaném vzorku se tedy explicitační hypotéza nepotvrdila, naopak se projevila snaha překladatelů přizpůsobit se úzu a textovým konvencím cílového jazyka. Ve druhé fázi výzkumu registruje diplomantka mj. též některé jevy explicitace, které přesahují původně stanovený rámec syntaktické kondenzace. Jde o explicitaci sice pomocí predikačních konkurentů, vzešlou však z nulového prvku nebo prvku sysémantického (např. *Masarykova odpověď* – *ответ, переданный Я. Масариком, опатření k posílení důvěry* – *меры, направленные на укрепление доверия*). Tyto jevy nebyly do statistických výsledků započítány, protože s nulovým nebo sysémantickým prvkem tradičně „gramaticky pojatá“

kondenzace nepočítá. Bylo by nicméně zajímavé, kdyby diplomantka při obhajobě uvedla, zda se celkové údaje při započtení explicitace a implicitace tohoto druhu nějak podstatněji změnil.

Diplomová práce je formálně a technicky dokonalá, bez překlepů (pouze na s.55 došlo k záměně slova: místo *a) posuny k implicitnějšímu vyjádření* má být uvedeno *posuny k explicitnějšímu vyjádření*). Také bibliografie má veškeré náležitosti.

Diplomantka v práci prokázala schopnost spojovat teorii s empirií, vyhledávat a zpracovávat reprezentativní vzorky, pracovat s korpusem statistickými metodami a údaje kvantitativní převádět na závěry kvalitativního charakteru. Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji jako výbornou.

V Praze dne 15. 01. 2008

PhDr. D. Oganešjanová, CSc.